

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv – Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai

(COM(2010) 561 végleges)

(2011/C 248/16)

Előadó: **Peter MORGAN**

Az Európai Bizottság 2010. október 13-án úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Zöld könyv – Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai

COM(2010) 561 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2011. május 26-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. június 15–16-án tartott 472. plenáris ülésén (a június 16-i ülésnapon) 153 szavazattal 1 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Áttekintés

1.1.1 A zöld könyv címe: „Könyvvizsgálati politika: a válság tanulságai”. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság szerint a válság azért ölthetett ilyen mértéket, mert egyetlen érintett fél sem teljesített a tőle elvárható szinten – legkevésbé pedig számos bank igazgatótanácsa. Tekintettel a banki igazgatótanácsok mulasztására, a szabályozóknak, a felügyelteknek és a jog szerinti könyvvizsgálóknak fel kellett volna ismerniük a válságot előidéző problémákat. Ez nem így történt. Az EU már foglalkozott a szabályozás és felügyelet kérdésével. A jog szerinti könyvvizsgálók szerepét egyértelműen felül kell vizsgálni, és az EGSZB éppen egy ilyen felülvizsgálatot sürgetett a de Larozière-jelentésről szóló, 2009-ben készült véleményében.⁽¹⁾ A zöld könyv túlmutat a könyvvizsgáló feladatain, és olyan kérdéseket vizsgál, mint az irányítás, a felügyelet és a koncentráció. Az EGSZB elismeri, hogy ezek a szempontok mind hatással voltak a könyvvizsgálók által a válság során nyújtott teljesítményre.

1.1.2 A zöld könyv 38 kérdést tesz fel. Három kérdés igen vitatott tárgykörökkel foglalkozik: a 18. kérdés a kötelező pályáztatással, a 28. kérdés a közös könyvvizsgálattal és a 32. kérdés a négy nagy könyvvizsgáló cég konszolidációjának visszafordításával. A fenti esetekben – az Európai Bizottság által majd elfogadott politikától függetlenül – az EGSZB sürgeti, hogy szigorú hatásvizsgálatot végezzenek, mielőtt döntenének a kérdésekben.

1.2 A könyvvizsgálók feladatai

1.2.1 A jog szerinti könyvvizsgálók szerepe a jelenlegi meghatározás és gyakorlat szerint nem felel meg céljának. Az audit- vagy felügyelőbizottság a jog szerinti könyvvizsgáló alapvető fontosságú ellenőrző szerve. A jog szerinti könyvvizsgálók függetlenségének erősítése, valamint az audit- vagy felügyelőbizottság átalakítása központi elemét képezi az e véleményben megfogalmazott javaslatoknak.

1.2.2 Az EGSZB a könyvvizsgálatról szóló 2006-os irányelv módosítását javasolja az audit- vagy felügyelőbizottság szerepének erősítése érdekében:

- A bizottsági tagok többségének és a bizottság elnökének függetlennek kell lennie.
- A bizottság egyes tagjai szakértelmének az érintett társaság ágazati jellemzői szempontjából relevánsnak kell lennie, különösen a bankszektorban.
- Az audit- vagy felügyelőbizottságnak nem csak ellenőrzési feladatokat kellene ellátnia, hanem felelősséget is kellene vállalnia a könyvvizsgálati folyamat integritásáért.

1.2.3 A duális irányítási rendszereket illetően, amelyekben igazgatótanács és felügyelőbizottság is működik, az EGSZB a jog szerinti könyvvizsgálók és a felügyelőbizottság közötti kapcsolat megerősítése mellett száll síkra.

1.2.1 Az EGSZB szerint az előrelépéshez általánosságban az alábbiakra van szükség:

- a könyvvizsgálók feladatkörének és ezzel összefüggő felelősségének pontosabb meghatározása,
- a könyvvizsgálói jelentés szabatosabb és érthetőbb megfogalmazása, különös tekintettel a fennálló kockázatokra,
- a könyvvizsgálat továbbfejlesztése a vállalatellenőrzés irányába (az üzleti modell kivitelezhetősége, pénzügyi megbízhatóság, a vállalati kockázatok felismerhetősége és kezelése),

⁽¹⁾ HL C 318., 2009.12.23., 57. o.

— az év közbeni kommunikáció megerősítése a könyvvizsgáló és a vállalat ellenőrző szervei között, már a vizsgálat során.

1.3 Irányítás és függetlenség

Az EGSZB nem támogatja a jog szerinti könyvvizsgáló cégek megbízásának kötelező rotációját, de egyetért azzal, hogy a jog szerinti könyvvizsgáló cégek folyamatos foglalkoztatását a könyvvizsgálói szerződésre 6–8 évente kötelezően kiírt újbóli pályázatással korlátozni kell. A jog szerinti könyvvizsgálók által az ügyfeleknek nyújtott nem könyvvizsgálói szolgáltatásokat szigorúan ellenőrizni kell az audit- vagy felügyelőbizottság kifejezett jóváhagyása révén, míg a nagyobb vállalatok esetében a jog szerinti könyvvizsgálók által nyújtott kockázati tanácsadást, valamint a belső ellenőrzési szolgáltatásokat összeférhetlenség miatt be kell tiltani. Az adóügyi tanácsadást minden olyan esetben korlátozni kellene, amikor tényleges könyvvizsgálói összeférhetlenség esete foroghat fenn.

1.4 Felügyelet

Jog szerint kötelezővé kell tenni, hogy a jog szerinti könyvvizsgálók és a felügyelet rendszeresen ülésezzenek. Erre különösen nagy szükség van a rendszerszintű jelentőséggel bíró bankok esetében.

1.5 Koncentráció

Az, hogy a nagyvállalatok könyvvizsgálói piacának jelentős része a „négy nagy cég” kezében összpontosul, oligopóliumnak tekinthető. Az Arthur Andersen csődjét megelőzően még öt cég tevékenykedett. Még egy csőd elképzelhetetlen lenne. Az EGSZB készenléti tervek révén megvalósuló rövid távú intézkedést javasol egy lehetséges vállalatcsőd hatásának enyhítésére. Ami a hosszú távú intézkedéseket illeti, az EGSZB úgy véli, hogy a piac átrendezésre szorul. Ennek érdekében azt javasolja, hogy az oligopóliumról tájékoztassák a tagállamok versenyhatóságait, elsősorban Németországot, Hollandiát és az Egyesült Királyságot.

1.6 Európai piac

A jog szerinti könyvvizsgálat hatékony európai piacának létrehozása kívánatos cél, de az adó- és jogrendszeri, illetve nyelvi különbségek továbbra is komoly akadályt képeznek. Valamiféle ésszerűsítés lehetségesnek tűnik.

1.7 Egyszerűsítés a kkv-k számára

A kkv-k rendkívül sokfélék és különböző méretűek. Ha a külső befektetők és/vagy fontos bankok és/vagy nagyobb ügyfelek és beszállítók az értékláncuk sértetlenségéért aggódnak, nehéz egyszerűbb megoldásokat javasolni.

1.8 Nemzetközi együttműködés

Az EGSZB véleménye szerint ez nélkülözhetetlen. Az ilyen együttműködéshez a Pénzügyi Stabilitási Tanáccsal (FSB) és a G20-csoporttal indított kezdeményezésekre van szükség, a legelső erőfeszítéseket mégis az Amerikai Egyesült Államok felé kell megtenni a G8-ak keretében.

1.9 Vállalatirányítás

Az EGSZB sajnálja, hogy a könyvvizsgálói politikáról szóló zöld könyv nem tartalmaz a vállalatirányításról szóló fejezetet.

A közelmúltban új zöld könyvet tettek közzé a vállalatirányításról (COM (2011) 164 végleges). Nagyon fontos, hogy az Európai Bizottság a vállalatirányításra vonatkozó javaslatait összehangolja a könyvvizsgálói politikáról szóló javaslatokkal. Ezek a kérdések nagyon szorosan összefüggenek, ha a vállalati beszámolók valódiságáról van szó.

2. Bevezetés

2.1 A jelenlegi jogszabályok értelmében az igazgatótanács felel a társasági beszámolók elkészítéséért, és köteles megbízható és valós képet adni a társaság helyzetéről. A nagyvállalatoknak kötelezően alkalmazniuk kell a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) számviteli gyakorlatát. A jog szerinti könyvvizsgálók feladata, hogy véleményezzék, vajon az igazgatótanács megbízható és valós képet adott-e, és hogy követték-e a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok gyakorlatát. Az igazgatói jelentéseket és a jog szerinti könyvvizsgálók véleményeit egyaránt közzéteszik a társaságok éves jelentései és beszámolóik között. A válság előtti éves bankigazgatói jelentések nem figyelmeztettek a krízisre, a jog szerinti könyvvizsgálók pedig rendre megfelelőre értékelték ezeket a jelentéseket. A válság fő tanulsága az, hogy ezen a helyzeten változtatni kell. Az EGSZB véleménye szerint e változtatásnak elsősorban az audit- vagy felügyelőbizottságra, illetve a jog szerinti könyvvizsgálók függetlenségének biztosítására kell irányulnia.

2.2 A korábbi helyzetet jól tükrözik az éves jelentések között megjelent igazgatói és jog szerinti könyvvizsgálói kimutatások. Az EGSZB Franciaországból, Németországból, Spanyolországból és az Egyesült Királyságból származó jog szerinti könyvvizsgálói jelentéseket is megvizsgált. A jog szerinti könyvvizsgálók valamennyi tagállamban az eljárásra és a folyamatra helyezik a hangsúlyt. A jog szerinti könyvvizsgálók EU-szerte hivatkoznak a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardoknak való megfelelésre. Egyre többeket aggaszt, hogy a nemzetközi standardoknak való megfelelés rutinszerű kipipálása miatt egyes számviteli és könyvvizsgálói szempontok mérlegelése elmarad.

2.3 A „négy nagy” cég egyikének a Deutsche Bank, a Munich Re és a BMW 2009. évi beszámolóiról készített németországi auditvéleményeit vizsgálva többek között kiderül, hogy az egyes angol fordítások szövegezése csaknem teljesen megegyezik, holott a három vállalat nagyon is különböző. E sablonszövegek használatával jellemzett tendencia azt eredményezi, hogy a felhasználó előtt rejtve marad a könyvvizsgálat lényegi tartalma. A jog szerinti könyvvizsgáló megerősíti, hogy követték a megfelelő eljárásokat, ugyanakkor semmi sem utal a könyvvizsgálat megalapozottságára. Az EGSZB úgy véli, hogy változtatásokra van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a könyvvizsgálói jelentésekben a tartalom fontosabb szerepet kapjon a formai szempontoknál.

2.4 A külső könyvvizsgálók leginkább ügyfelek belső kontrollrendszerére hagyatkoznak, és túlnyomórészt e rendszerek megbízhatóságát értékelik. A nagyobb társaságok hivatalos belső könyvvizsgálatot alkalmaznak, amely független a pénzügyi funkciótól és közvetlenül az auditbizottságnak tartozik elszámolással. A belső könyvvizsgálat feladata a belső kontrollrendszerek megbízhatóságának igazolása. Egyes társaságok a belső

könyvvizsgálatot alvállalkozóként megbízott harmadik féllel végeztetik. Ebben az esetben az alvállalkozói szolgáltatásokat semmilyen esetben sem nyújthatja a megbízott jog szerinti könyvvizsgáló cég. Az audit- vagy felügyelőbizottság köteles biztosítani a belső könyvvizsgálat függetlenségét és következtetés-képpen a belső kontrollok rendszerének feddhetetlenségét.

2.5 Noha a könyvvizsgálat bizonyosságot szolgáltat az éves beszámolóknak foglalt pénzügyi információkról, a társaság által hozott egyes üzleti döntéseket jelenleg nem véleményezik. A válság egyik tanulsága az, hogy az igazgatóknak saját jelentésükben meg kell határozniuk a mögöttes helyzetet, ideértve a „kockázatok” értékelését, a jog szerinti könyvvizsgálóknak pedig ezen állításokra vonatkozóan kell bizonyosságot szolgáltatniuk. Ezért a jog szerinti könyvvizsgálók a kockázatértékelés és kockázatkezelés kérdésében nem nyújthatnak tanácsadást ügyfeleiknek. (2)

2.6 Számba véve a részvényesek és érdekeltek felé irányuló jelenlegi jelentéstételi rendszer hiányosságait és hibáit, és különösen annak fényében, mi lett a sorsa egyes bankoknak a válság során, az audit- vagy felügyelőbizottság feladatkörének bővítése széles körű támogatottságot élvez. Az egyesült királyságbeli Financial Reporting Council az alábbi alapelveket javasolja a jelentéstétel reformjához:

- *jobb minőségű leíró jelentések, különösen az üzleti stratégiára és a kockázatkezelésre vonatkozóan,*
- *az auditbizottságok jelentőségének szélesebb körben történő elismerése, és következtetésként a megbízható pénzügyi jelentéstételben játszott szerepük hangsúlyozása,*
- *fokozottabb átláthatóság abban a tekintetben, hogyan teljesítik az auditbizottságok az éves jelentés megbízhatóságával kapcsolatos kötelezettségeiket, ideértve a külső könyvvizsgálók felügyeletét is,*
- *további információk a könyvvizsgálat folyamatáról az auditbizottságok és a befektetők számára egyaránt, valamint a könyvvizsgálók hatásköreinek bővítése, és*
- *az éves jelentések hozzáférhetőségének javítása technológiai eszközök segítségével.*

2.7 Az EGSZB támogatja ezeket az alapelveket. Ebből az alábbiak következnek:

1. Az igazgatóknak részletesebben be kell mutatniuk, milyen lépéseket tesznek azon információk megbízhatóságának biztosítása érdekében, amelyeken a vállalatirányítás, illetve az igazgatók gondnoki szerepe alapul; emellett átláthatóbbá kell tenniük a vállalkozás tevékenységeit és az esetleges kapcsolódó kockázatokat.

(2) A kockázatkezelés a (az ISO 31000 keretében a bizonytalanságnak a célkitűzésekre gyakorolt – pozitív vagy negatív – hatásként meghatározott) kockázatok azonosítását, értékelését és prioritási sorrendjének megállapítását jelenti, amelyet az erőforrások összehangolt és gazdaságos hasznosítása követ a kedvezőtlen események valószínűségének és/vagy hatásának minimalizálása, nyomon követése és ellenőrzése, illetve a lehetőségek kiaknázásának maximalizálása céljából. A kockázatkezelési stratégiákhoz többek között a következők tartoznak: a kockázat másik félre történő átruházása, a kockázat elkerülése, a kockázat negatív hatásainak enyhítése, valamint egy adott kockázat egyes következményeinek vagy összes következményének elfogadása; forrás: Wikipedia.org.

2. A jog szerinti könyvvizsgálóknak jelentésükben külön részben kell foglalkozniuk az auditbizottság által készített jelentés teljességével és megalapozottságával, és meg kell határozniuk az éves jelentés azon elemeit, amelyek véleményük szerint helytelenek, vagy nem állnak összhangban a pénzügyi kimutatásokban szereplő vagy a könyvvizsgálat során szerzett információkkal.

3. Fokozottabb átláthatóság révén meg kell erősíteni az *audit- vagy felügyelőbizottságok* azon jogát, hogy a vállalat vezetését és a jog szerinti könyvvizsgálókat elszámoltassák, mégpedig az e bizottságok által készített részletesebb jelentések formájában, amelyekben különösen arról adnak számot, hogy hogyan látták el az éves jelentés vizsgálatát és hatáskörük egyéb szempontjait érintő kötelezettségeiket, ideértve a külső könyvvizsgálat folyamatának felügyeletét és a jog szerinti könyvvizsgálók megbízását.

2.8 A jog szerinti könyvvizsgálóról szóló 2006. évi uniós irányelv az alábbi utasításokat fogalmazza meg az auditbizottságokra vonatkozóan:

Minden közérdeklődésre számot tartó jogalanynak rendelkeznie kell auditbizottsággal. A tagállamok meghatározzák, hogy az auditbizottság az ügyviteli szerv nem ügyvezető tagjaiból és/vagy a vizsgált jogalany felügyelő bizottságának tagjaiból, és/vagy a vizsgált jogalany részvényesi közgyűlése által kinevezett tagokból álljon-e. Az auditbizottság legalább egy tagja független kell, hogy legyen, és rendelkeznie kell számviteli és/vagy könyvvizsgálói szakértelemmel.

Az ügyviteli, igazgatási vagy felügyelő szerv tagjainak, illetve a vizsgált jogalany részvényeseinek közgyűlése által kinevezett egyéb tagok felelősségének sérelme nélkül az auditbizottság többek között:

1. *figyelemmel kíséri a pénzügyi beszámolás folyamatát;*
2. *figyelemmel kíséri a cég belső ellenőrzésének, adott esetben belső auditjának és kockázatkezelő rendszereinek hatékonyságát;*
3. *nyomon követi az éves és összevont (konszolidált) éves beszámoló jog szerinti könyvvizsgálatát.*

2.8.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a fenti 2.6. és 2.7. bekezdésekben ismertetett alapelvek és észrevételek érvényesítése érdekében az utasítást az együttdöntésre vonatkozó, meglévő szabályozások fenntartása mellett módosítani kell oly módon, hogy az kötelezően előírja a bizottsági tagok többségének és a bizottság elnökének függetlenségét.

2.8.2 A számviteli és/vagy könyvvizsgálói szakértelmű követeleménye önmagában nem elegendő. A bizottság egyes tagjai szakértelmének az érintett társaság ágazati jellemzői szempontjából relevánsnak kell lennie, különösen a bankszektorban.

2.8.3 Az EGSZB véleménye szerint az audit- vagy felügyelőbizottságnak nem csupán figyelemmel kell kísérnie e folyamatok megbízhatóságát, de felelőséget is kell vállalnia érte, a fenti 2.6. és 2.7. bekezdésben szereplő alapelvekkel és észrevételekkel összhangban.

2.9 Ha a beszámolókkal kapcsolatos igazgatói felelősség adott, akkor mérlegelni kellene, milyen feladatok és hatáskörök terhelik az igazgatókat a beszámolók valódisága tekintetében. Az igazgatók tanúsítják például, hogy minden szükséges vizsgálatot elvégeztek, amelyek alapján tiszta lelkiismerettel vállalhatják beszámolójukat. Hihető-e számunkra, hogy a banki igazgatótanácsok a válság előtti időszakban minden szükséges vizsgálatot elvégeztek? Tisztában voltak-e a likviditási kockázatokkal, jelzőeszközök alacsony minőségével, a hitelkönyvekben rejlő veszélyekkel? A jövőben a bankoknak és más vállalatoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az igazgatótanácsba kijelölt független igazgatók megfelelő szakértelemmel rendelkezzenek, és pontosabban átlássák feladataikat és hatásköreiket.

2.10 A fenti 2.6. bekezdésben ismertetett alapelvek sikeres végrehajtásához a vállalatirányítás átfogóbb felülvizsgálatára lesz szükség. Alapvetően fontos a vállalatirányításról és a könyvvizsgálati politikáról szóló zöld könyvek következtetéseinek összehangolása, hogy ne legyenek komoly eltérések közöttük.

2.11 Összegezve, míg az igazgatók felelnek azért, hogy megbízható és valós képet adjanak a vállalkozásról, addig a jog szerinti könyvvizsgálóknak biztosnak kell lenniük abban, hogy megbízható és valós képet kaptak. A részvénytársaságok által élvezett korlátozott felelősség rendkívüli privilégium. A jog szerinti könyvvizsgálat célja annak biztosítása, hogy e kivételes helyzettel nem élnek vissza. A részvényesek, kötvényesek, bankárok és egyéb hitelezők közvetlen pénzügyi kockázatot vállalnak. Ők közvetlenül függenek a pénzügyi kimutatások valódiságától. A többi érdekelt – alkalmazottak, fogyasztók vagy szállítók – megélhetése attól függ, hogy egy adott társaság továbbra is folyamatosan képes-e működni. A bankválságban a jog szerinti könyvvizsgálók kudarcot vallottak, a többi felelős szereplőhöz hasonlóan. A könyvvizsgálat nem vonhatja ki magát a pénzügyi rendszer más területein bevezetett reform és felügyelet alól. A korábbi helyzethez való visszatérés nem lehetséges.

3. Kérdések

3.1 Bevezetés

1) **Vannak általános észrevételei e zöld könyv megközelítését és céljait illetően?**

Lásd a jelen vélemény 1. részét.

2) **Ön szerint szükség van a pénzügyi kimutatások valódisága tekintetében a könyvvizsgálat társadalmi feladatának pontosabb meghatározására?**

A pénzügyi kimutatások valódisága nélkülözhetetlen feltétele egy olyan társadalomnak, amely nagymértékben függ a korlátozott felelősségű részvénytársaságok piacgazdasági teljesítményétől. A közérdek azt kívánja, hogy ezek a társaságok fennmaradjanak és növekedjenek. Az egymástól függő érdekek sokszorosán összetett rendszert alkotnak: részvényesek,

kötvényesek, bankok és egyéb hitelezők, akik és amelyek beruházásai és hitelek biztonságosságának megítéléséhez a kimutatásokra támaszkodnak; alkalmazottak, akik munkahelyük és bérük biztonságosságának megítéléséhez a kimutatásokat veszik alapul; egyéb érdekeltek, akik munkáltatóként, beszállítóként vagy ügyfélként a kimutatások alapján tudják meghatározni a társaság megbízhatóságát; helyi közösségek, valamint helyi önkormányzatok és nemzeti kormányzatok, amelyek a beszámolók alapján állapítják meg a társaság társadalmi hozzájárulásának mértékét és adófizető képességét.

E megfontolásokon túl a bankok és más hitelintézmények alapvető szerepet játszanak a piacgazdaság működtetésében. A pénzügyi válság idején a bankok nem tudták teljesíteni a pénz gazdaságban való keringetésére irányuló kötelezettségüket. Ezért a válságot megelőző pénzügyi kimutatásaik valódiságát jogosan kérdőjelezték meg. A valós és megbízható pénzügyi kimutatások az EU politikai, társadalmi és gazdasági szerveződésének alapját képezik. A jog szerinti könyvvizsgálatokat végző cégek felelősek a közérdek védelméért.

3) **Ön szerint tovább növelhető a „könyvvizsgálat általános színvonala”?**

Igen, a könyvvizsgálói jelentések értelmezhetetlenek. Nem tükrözik a jog szerinti könyvvizsgálók munkáját. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok bevezetésével maguk a vizsgált beszámolók is kevésbé értelmezhetővé válhatnak, különösen a bankok esetében.

3.2 A könyvvizsgáló szerepe

4) **Ön szerint a könyvvizsgálatnak bizonyosságot kell nyújtania a társaságok pénzügyi állapotáról? A könyvvizsgálat megfelel erre a célra?**

A könyvvizsgálat jelenlegi állapotában nem felel meg erre a célra. A társaság folyamatosan megfelelő pénzügyi állapota az üzleti modell rugalmasságának egyik funkciója. A modell vizsgálata jórészt az intézmények és elemzők, nem pedig a jog szerinti könyvvizsgálók feladata. Ugyanakkor változtatásokra van szükség. Az igazgatóknak jelentéseikben átláthatóbban kell ismertetniük a társaság tényleges pénzügyi állapotát. Ezt követően a jog szerinti könyvvizsgálóknak a feltárt tényekről kell bizonyosságot szolgáltatniuk. Ehhez az adott ágazatra vonatkozóan tisztában kell lenniük az eredendő kockázatokkal, amely feltétel a jelek szerint a banki eszközök összetettebbé válásával már nem teljesült. Ebben az összefüggésben a vállalkozás folytatását megerősítő döntések indokolására is szükség van.

5) **A túlzott várakozások csillapítása és a könyvvizsgálat szerepének tisztázása érdekében jobban el kell magyarázni a felhasználóknak a könyvvizsgálat módszertanát?**

Igen. A jog szerinti könyvvizsgálók jelentéseikben és beszámolóikban rövid megállapításokat tesznek, ezek azonban a folyamatokra összpontosítanak, és a megállapításaikról, aggályaikról vagy értékítéletükről semmit nem árulnak el. Nem csupán a

módszertan magyarázatáról van szó. Az igazgatóknak indokolniuk kell döntéseiket és határozataikat, majd a jog szerinti könyvvizsgálóknak azt a folyamatot kell ismertetniük, amelynek révén megállapítják, hogy a beszámolók valóban megbízható és valós képet közvetítenek-e. Ebben az összefüggésben gondoskodni kell arról, hogy a jog szerinti könyvvizsgálók ne térjenek vissza a sablonos nyelvhasználatra.

6) Meg kell-e erősíteni a „szakmai szkepticizmust”? Hogyan lehetne ezt megvalósítani?

A szakmai szkepticizmus képzés, nem könyvvizsgálói tapasztalat, a könyvvizsgálat eredményeinek szakértői értékelése és a könyvvizsgáló partnerek irányítása révén erősíthető. Ezenfelül a 2. részben felsorolt javaslatok értelmében a jog szerinti könyvvizsgálóktól kívánt fokozottabb átláthatóság a szakmai szkepticizmus korábbinál szigorúbb gyakorlását teszi szükségessé. A szkepticizmus erősítését szolgálja egy szakmai fegyelmi testület felállítása az egyes tagállamokban.

Feltételezhető, hogy a gazdasági függetlenség még inkább előmozdítaná a szakmai szkepticizmus erősödését. Az audit- vagy felügyelőbizottságnak felül kell vizsgálnia és kritikusan fel kell mérnie a könyvvizsgálói ügyfeleknek nyújtott nem könyvvizsgálói szolgáltatásokat annak érdekében, hogy csökkentsék az összeférhetetlenséget a szakmai szkepticizmus gyakorlása és a fontos ügyfelekhez kapcsolódó bevételek biztosítása között. Az is lehet, hogy a szkepticizmus erősödne, ha a kötelező pályázat (18. kérdés) csökkentené az illetékes könyvvizsgáló cég huzamosabb ideig való foglalkoztatásának valószínűségét.

7) Át kell-e értékelni a könyvvizsgálói jelentések korlátozásaihoz kötődő negatív megítélést? Ha igen, hogyan?

Nem. A részvényeseknek és érdekelteknek megvan az okuk az aggodalomra, ha a jog szerinti könyvvizsgálóknak minősíteniük kell az igazgatók jelentését. Ugyanakkor az igazgatók és/vagy az audit- vagy felügyelőbizottságok által végzett jelentéstétel fokozottabb átláthatóságának köszönhetően a részvényesek pontosabban mérhetik a könyvvizsgálói jelentés jog szerinti könyvvizsgáló általi korlátozásának okait.

A bankok esetében a korlátozás bizalmi válságot idézhet elő, ami potenciálisan rendszerszintű következményekkel jár. Ezért a jog szerinti könyvvizsgálóknak aggályait minél hamarabb jelenteniük kell a szabályozók és a felügyeltek felé, hogy az esetleges problémákat haladéktalanul orvosolják.

8) Milyen további információt kell biztosítani a külső érdekelteknek, és milyen módon?

A jog szerinti könyvvizsgálók felelősséggel tartoznak a részvényeseknek, a foglalkoztatottaknak és az egyéb érintetteknek. Az érdekeltek részére nem tesznek külön jelentést. Az érdekelteknek nyújtott tájékoztatásért a társaság felel. A 2. részben javasoltak szerint az igazgatóknak és a jog szerinti könyvvizsgálóknak egyaránt további információkat kell biztosítaniuk a vállalat ellenőrző szervei, a részvényesek, a foglalkoztatottak és az egyéb érintettek számára, mégpedig átláthatóbb formában.

Az EGSZB ezen túlmenően ajánlja, hogy a könyvvizsgáló – legalább a nem nyilvános vizsgálati jelentésben – világosabb kijelentéseket tegyen a megállapított kockázatokkal kapcsolatban. A könyvvizsgálónak olyan információkat kellene adnia, amelyek révén láthatóbbá válnak a vállalat fennmaradását veszélyeztető, jelentős kockázatok. Ide tartozhatna a különféle forgatókönyvek vizsgálata, az érzékenységelemzés, a kockázatokat jelentősen befolyásoló paraméterekre, a kár mértékére és a bekövetkezés valószínűségére vonatkozó adatok megadása. A mérlegkészítési és értékelési módszereket illetően áttekinthetőbben kellene ábrázolni hatásait a vállalat vagyoni és pénzügyi helyzetére, illetve teljesítményére.

9) Van megfelelő és rendszeres párbeszéd a külső könyvvizsgálók, a belső auditorok és az auditbizottság között? Ha nincs, hogyan lehetne e kommunikációt javítani?

A bankválság arra enged következtetni, hogy nem minden esetben került sor rendszeres és megfelelő párbeszédre, sok esetben ugyanakkor mégis volt ilyen. Az auditbizottság bővített jogköre a kommunikáció javulását eredményezné.

10) Ön szerint a könyvvizsgálóknak szerepet kellene játszaniuk abban, hogy biztosítsák a társaságok társadalmi és környezeti szerepvállalásával kapcsolatos beszámolóinak megbízhatóságát?

Esetleg igen, de előbb uniós szinten meg kell állapodni a lehetséges jelentési szabványokról.

11) Rendszeresebb kommunikációra van szükség a könyvvizsgálótól az érdekeltek felé? Csökkenteni kell az év vége és a könyvvizsgálói vélemény dátuma közötti időintervallumot?

Az érdekeltekkel a 8. kérdés foglalkozik. Az időzítés nem szempont.

12) Milyen egyéb intézkedés jöhet szóba a könyvvizsgálók értékének növelésére?

Az Európai Bizottságnak felül kellene vizsgálnia az IFRS bevezetésének hatását, különösen banki alkalmazások tekintetében. Vannak olyan aggályok, hogy az eljárási kérdések és a szabványoknak való megfelelés az IFRS keretében fontosabb szerepet kapnak az olyan alapvető jelentőségű koncepcióknál, mint az elővigyázatosság vagy a könyvelési konzervativizmus. A jelek arra utalnak, hogy az IFRS kevesebb biztonságot nyújt, mivel korlátozza a könyvvizsgálókat az elővigyázatos ítéletek megfogalmazásában. Az IFRS-nek specifikus hiányosságai is vannak, például nem tudja számításba venni a várható veszteségeket.

A brit Lordok Házának a könyvvizsgálói piac koncentrációjával kapcsolatos vizsgálata keretében elhangzott szóbeli beszámolókból kiderült, hogy az IFRS hiányosságai különösen a banki auditok vonatkozásában jelentősek. ⁽³⁾

⁽³⁾ A Lordok Házának 2011. március 15-én közzétett jelentése: „Könyvvizsgálók: piaci koncentrációjuk és szerepük”, I. kötet 32. o., <http://www.parliament.uk/hleconomicaaffairs>.

*Nemzetközi könyvvizsgálati standardok (ISA-k)***13) Mi a véleménye az ISA-k uniós szintű bevezetéséről?**

Támogatjuk. Ügyelni kell azonban a jogrendszerekkel szembeni szigorú semlegességre.

14) Az ISA-kat az EU egészében jogilag kötelező erejűvé kell tenni? Ha igen, hasonló jóváhagyási megközelítést kell alkalmazni, mint a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) esetében? Vagy, tekintve az ISA-k széles körben elterjedt uniós alkalmazását, elég lenne azt nem kötelező erejű jogi aktus (ajánlás, magatartási kódex) útján tovább ösztönözni?

Igen, lehetőség szerint szabályozás útján.

15) Az ISA-kat a kkv-k és könyvvizsgáló kkv-k igényeihez is hozzá kell igazítani?

Nem feltétlenül.

3.3 A könyvvizsgáló cégek irányítása és függetlensége**16) Van összeférhetetlenség abban, hogy a könyvvizsgálót a könyvvizsgált gazdálkodó egység bízta meg és fizeti? Ezzel összefüggésben milyen alternatív megoldást javasolna?**

Az összeférhetetlenség lehetősége fennáll, de kezelhető. A jog szerinti könyvvizsgálók megbízása és újbóli megbízása tekintetében fokozottabb átláthatóságra van szükség, és erre vonatkozóan a 2. rész már tartalmaz egy javaslatot. Ha a jog szerinti könyvvizsgálót a társaság (audit- vagy felügyelőbizottság és érdekeltek) bízta meg, azt a könyvvizsgálót választhatják, amely a leginkább megfelel az adott társaság egyedi követelményeinek, például jól ismeri az üzleti ágazatot, és rendelkezik a szükséges nemzetközi kapcsolatokkal.

17) Indokolt lenne egyes esetekben, hogy a könyvvizsgálót harmadik személy jelölje ki?

Normál körülmények között nem. A rendszerszerű jelentőséggel bíró intézmények, például a nagybankok esetében azonban felmerülhet a kérdés. Ha a felügyelet rendszeres kapcsolatban állnak a rendszerszerű jelentőséggel bíró intézmények jog szerinti könyvvizsgálóival, és elégedetlenek azok teljesítményével vagy függetlenségével, a felügyeletnek hatáskörrel kellene rendelkeznie arra nézve, hogy felszólítsa az intézményt a váltásra. Ezzel a hatáskörrel csak végső esetben kell élni, hiszen a felügyeleti aggodalmak tudatában a vállalatok valószínűleg maguk hajtánák végre a változtatást.

18) Időben korlátozni kell a könyvvizsgáló cégek folyamatos foglalkoztatását? Ha igen, mi legyen a könyvvizsgálói cég foglalkoztatásának időbeli felső határa?

E kérdés megválaszolásakor az EGSZB először is egy fenntartásnak szeretne hangot adni: a jelenlegi helyzet megváltoztatására irányuló bármely javaslatot szigorú hatásvizsgálatnak kell alávetni.

A könyvvizsgáló csoportok és vezetők rotációjából, valamint az elnökök, vezérigazgatók és pénzügyi igazgatók rendes hivatali idejéből következően egyéni szinten több mint megfelelő a ciklikus kapcsolatok váltakozása. A probléma a vállalatok

közötti kapcsolatot érinti: a jog szerinti könyvvizsgáló cég meg szeretné tartani ügyfeleit, az ügyfél pedig olyan könyvvizsgálót kíván alkalmazni, akivel szívesen dolgozik együtt. Ezek a hosszú távú kapcsolatok potenciális veszélyt jelenthetnek a függetlenségre és a szakmai szkepticizmusra.

Az EGSZB nem támogatja a könyvvizsgálati megbízások kötelező rotáció révén történő korlátozást, de azt ajánlja, hogy a nagyvállalatok 6–8 évente kötelező pályázatadás keretében ítélik oda jog szerinti könyvvizsgálói szerződésüket. A pályázati kiírást a négy nagy cégen kívül legalább egy további cégnek is el kell küldeni. Egy ilyen gyakorlat nem feltétlenül vezet majd a jog szerinti könyvvizsgáló cseréjéhez. Ezért a folyamat átlátható kell, hogy legyen. Az auditbizottságnak indokolnia kell a pályázat alapját és a meghozott döntést. Ezenfelül e kérdésről megbeszélést kell folytatnia a főbb részvényesekkel.

19) Meg kell tiltani, hogy a könyvvizsgáló cégek nem könyvvizsgálati szolgáltatásokat nyújtsanak? Az ilyen tiltást minden cégre és ügyfélre alkalmazni kell, vagy csak bizonyos típusú intézményekre, például a rendszerszerű pénzügyi intézményekre?

Azt nem kellene korlátozni, hogy a jog szerinti könyvvizsgáló cégek a könyvvizsgálati ügyfeleiken kívül más társaságoknak nem könyvvizsgálati szolgáltatásokat nyújtsanak, de könyvvizsgálati ügyfelek számára e szolgáltatásokat csak az audit- vagy felügyelőbizottság kifejezett jóváhagyásával volna szabad biztosítaniuk. A nagyvállalatok jog szerinti könyvvizgálatának függetlenségét javítandó, a jog szerinti könyvvizsgáló nem nyújthat kockázati tanácsadást ügyfelének, és nem lehet annak belső auditora sem. Az adóügyi tanácsadást minden olyan esetben korlátozni kellene, amikor tényleges összeférhetlenség esete foroghat fenn. Tágabb értelemben a nem könyvvizsgálati szolgáltatások vagy tanácsadást, vagy könyvelést jelentenek. E kettő közül a tanácsadás kevésbé valószínű, hogy összeférhetlenségi kérdéseket vet fel a jog szerinti könyvvizgálat során. Az auditbizottságoknak minden, a jog szerinti könyvvizsgáló által nyújtott nem könyvvizsgálati szolgáltatást jóvá kell hagyniuk, és el kell kerülniük az összeférhetlenségeket. A bizottságoknak az adott nem könyvvizsgálati szolgáltatások összértékét is figyelemmel kell kísérniük, és ezeket a adatokat közzé kell tenni az éves jelentésben.

A kkv-k esetében egy kevésbé szigorú rendszer is elképzelhető. A kkv-k rendkívül sokfélék és különböző méretűek. Számos esetben ésszerű lenne, ha az adóügyi és kockázati tanácsadást a jog szerinti könyvvizsgáló cég végezné el.

20) Maximálni kell a díjbevételt, amelyet a könyvvizsgáló cég egyetlen ügyféltől kaphat?

Erre a kérdésre csak az egyes könyvvizsgáló cégek nemzeti szintű összbevételének ismeretében lehet választ adni. Az egy adott cég egyetlen ügyféltől származó nemzeti díjbevételeire vonatkozó jelenlegi, a Könyvvizsgálók Nemzetközi Etikai Standard Bizottságának (IESBA) etikai kódexében meghatározott 15 %-os küszöbérték ésszerű abban a tekintetben, hogy elismeri, hogy a könyvvizsgálói díjak az ellenőrzött társaság méretének és összetettségének függvényében számíthatók. Az ügyfelek rendületlenül törekednek arra, hogy e díjakat lejjebb szorítsák. A nem könyvvizsgálati szolgáltatásokból a könyvvizsgáló céghez befolyt díjbevételekről külön kell jelentést tenni.

21) Van szükség új szabályok bevezetésére a könyvvizsgáló cégek pénzügyi kimutatásainak átláthatóságával kapcsolatban?

Igen, de ezeknek a szabályoknak figyelembe kell venniük, hogy a négy nagy cég hálózatai külön nemzeti cégekből állnak, és nem alkotnak egységes egészet. Az általuk vizsgált társaságokhoz hasonlóan a könyvvizsgáló cégeknek is közzé kell tenniük beszámolóikat.

22) A könyvvizsgálók függetlenségének javítása érdekében milyen további intézkedések képzelhetők el a könyvvizsgáló cégek irányításával kapcsolatban?

A könyvvizsgálók egyes jogrendeken belül évente hivatalosan nyilatkoznak függetlenségükről, és van olyan tagállam, amelyben a könyvvizsgáló cégekre vonatkozó irányítási kódex szerint járnak el. Összeférhetetlenség esetén fel kell hagyniuk egyik vagy másik tevékenységükkel. Ezenkívül a könyvvizsgáló cégeknek független igazgatókat és tanácsadókat kellene alkalmazniuk.

23) Meg kell vizsgálni alternatív struktúrákat annak érdekében, hogy a könyvvizsgáló cégek külső forrásokból vonhassanak be tőkét?

A korlátozott felelősségű partnerség vonzó struktúra a könyvvizsgáló cégek számára. Összehasonlításként szolgál a hitelminősítő intézetek részvénytársasági struktúrája, amely kétségtelenül összefüggésbe hozható a pénzügyi válsághoz vezető katasztrofális minősítési döntésekkel. Ha a partnerség keretében nem vállalnak korlátlan felelősséget a tagállami bíróságok előtt, a partnerségnek kellően szilárdnak kell lennie. Ugyanakkor, ha egyéb társasági formák elősegítik a piac bővítését, azokat ösztönözni kell. A felelősség korlátozása azzal a kettős előnnyel járhat, hogy elősegíti az új tőke bevonását, miközben ösztönzőként szolgál a közepes méretű könyvvizsgáló cégek számára, hogy ajánlataikkal erélyesebben lépjenek fel a nagyvállalatok megbízásaiért folyó versenyben.

24) Támogatja a csoportkönyvvizsgálókkal kapcsolatos javaslatokat? Van további ötlete a témával kapcsolatban?

A csoportkönyvvizsgálóknak mindenképpen rendelkezniük kell a szükséges hatáskörrel és hozzáféréssel ahhoz, hogy a csoport részvényeseivel szembeni kötelezettségeiknek maradéktalanul eleget tudjanak tenni.

3.4 Felügyelet

25) Milyen intézkedéseket kellene bevezetni a könyvvizsgáló cégek uniós szintű felügyeletével kapcsolatos integráció és együttműködés elmélyítése érdekében?

Az olyan kérdéseknek, mint a szabványok, útlevelek és a könyvvizsgáló cégek nemzetközi hálózatai, nemzetközi vetületük is van. Ennek ellenére a jog szerinti könyvvizsgáló cégek nemzeti egységek keretében működnek, tagállami felügyelet alatt. Az EGSZB támogatná a nemzeti felügyeletet olyan testületét, amely a pénzügyi felügyeletre vonatkozó új uniós kerethez kapcsolódik.

26) Miként lehetne javítani a nagy jegyzett társaságok könyvvizsgálói és a szabályozó közötti konzultációt és kommunikációt?

Léteznek bizonyos jog szerinti követelmények, noha bizonyítékok utalnak arra, hogy a válságot megelőző években egyes tagállamokban megakadt a jog szerinti könyvvizsgálók és a felügyelet közötti párbeszéd. Az EGSZB azt javasolja, hogy az új Európai Bankfelügyeleti Hatóság dolgozzon ki ágazatspecifikus követelményeket, továbbá hogy a szabályozók az igazgatótanácsokat és azok elnökeit tegyék felelőssé a velük folytatott kommunikációért, és a főbb problémák közlésének elmulasztása esetére szankciókat irányozzanak elő.

3.5 Koncentráció és piaci struktúra

27) A könyvvizsgálói piac jelenlegi felépítése rendszerkockázatot jelenthet?

Úgy véljük, hogy a piaci zavarok bekövetkeztének valós veszélye van. Véleményünk szerint egyetlen jog szerinti könyvvizsgáló cég csődje azonban nem jelent azonnali rendszerkockázatot a piacra nézve. A függetlenség és a piac szempontjából ugyanakkor teljes mértékben elfogadhatatlan, hogy mindössze három cég uralja a piacot. A közelmúltbeli pénzügyi és gazdasági válság rávilágított arra, hogy a kockázatkezelés során minden lehetőséget számításba kell venni.

28) Ön szerint, ha kötelezővé tennék olyan könyvvizsgáló konzorciumok létrehozását, amelyekben legalább egy kisebb, nem rendszerszintű könyvvizsgáló cég is részt vesz, az katalizátorszerepet játszhatna a könyvvizsgálói piac dinamizálásában és kapacitásainak bővítésében, illetve lehetővé tenné, hogy a könyvvizsgáló kkv-k sokkal jelentősebb részesedést szerezzenek a nagyobb könyvvizsgálók szegmensében?

Franciaországban létezik egy olyan jogi előírás, hogy a vállalatok könyvvizsgálóját egy legalább két cégből álló konzorcium végezze. Dániában is hasonló rendelkezések voltak érvényben, de aztán úgy ítélték meg, hogy nincs már szükség rájuk. Franciaországban ez a rendelkezés 1966 óta érvényes a jegyzett társaságokra. 1984-ben, egy olyan időszakban, amikor az angol és amerikai könyvvizsgáló cégek gyors ütemben növelték piaci részesedésüket, e rendelkezést kiterjesztették azokra a vállalatokra, amelyeknek konszolidált éves beszámolót kell készíteniük. Bizonyos mértékig a politika sikeresnek mondható. Egy – a 2003-as adatokat alapul véve – 468 francia vállalatot vizsgáló 2006-os tanulmány szerint⁽⁴⁾ 54 vállalat könyvvizsgálóját két, a négy nagy könyvvizsgálóhoz tartozó cég végezte, 241 (51,5 %) vállalatot egy, „a négy nagyhoz” tartozó és egy francia cég vizsgálta, míg a maradékot (173 vállalat) nagy és kisebb méretű francia cégek különféle kombinációja fedte le.

A franciaországi könyvvizsgálói piac szerkezete nem csak a jogszabályi beavatkozás függvénye. A vállalati tulajdon Franciaországban sokkal koncentráltabb, mint az angolszász országokban, és ez hatással van a könyvvizsgálói követelményre is. Ugyanezt a mintát alapul véve a francia vállalatok 73 %-ánál a legnagyobb egyedi befektető legalább 25 %-os tulajdonjogot szerzett. A legnagyobb tulajdoni csoportok az egyéb vállalatok (34 %), a családi tulajdon (25 %) és a köztulajdon (21 %), míg a nemzetközi befektetőknek csak 8,5 % van a tulajdonában.

⁽⁴⁾ Assessing France's Joint Audit Requirement: Are Two Heads Better than One?, Jere R. Francis, University of Missouri-Columbia és Chrystelle Richard, Université Paris Dauphine, valamint Ann Vanstraelen, Universiteit Antwerpen és Universiteit Maastricht.

A tanulmány szerint „a négy nagy könyvvizsgáló céget különösen akkor veszik gyakrabban igénybe, ha a tulajdonosi szerkezet kevésbé koncentrált egyetlen nagy részvényes formájában, és több nemzetközi és állami befektető is jelen van; míg a négy nagy könyvvizsgáló cég igénybevétele kevésbé valószínű, ha a vállalat nagyrészt családi tulajdonban van. Ezen túlmenően a négy nagy könyvvizsgáló cég igénybevétele valószínűbb az intézményes tulajdon (bankok és nyugdíjalapok) növekedésével. Fontos megjegyezni, hogy a szóban forgó tulajdonjogi jegyek némelyike bizonyíthatóan összefüggésbe hozható azzal az esettel is, amikor a négy nagy könyvvizsgáló cég közül kettőt, és nem csak egyet vesznek igénybe”.

Tekintettel erre a tulajdonjog és könyvvizsgálat közötti kapcsolatra, a szóban forgó eredmények arra utalnak, hogy nem lehet teljes bizonyossággal azt állítani, hogy a francia jogkörnyezet a könyvvizsgálói piac szerkezetének egyedüli meghatározója Franciaországban. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy – szemben az Európai Bizottság javaslatával – a francia jogszabályok nem írják elő, hogy a közös könyvvizsgálói eljárásba egy „nagy” mellett egy „kis” céget is be kell vonni. Ahogyan azt az Európai Bizottság is elismerte, erre a kérdésre vegyes válaszok érkeztek a zöld könyvet követő konzultáció során, különösen azzal kapcsolatban, hogy vajon a közös könyvvizsgálatok jobb beszámolókat eredményeznek-e, vagy hogy megnövelnék-e, a bürokráciát és a költségeket.

Válaszolva a kérdésre, a közös könyvvizsgálat növelné a kisebb cégek részvételét a nagyobb vállalatok piacán. Azt illetően, hogy valóban csökkentené-e a koncentrációt, és milyen időkeretek között, az EGSZB azt kéri az Európai Bizottságtól, hogy végezzen alapos hatásvizsgálatot, mielőtt döntene ebben a kérdésben. Az EGSZB úgy véli, hogy a versenyjog kiegészítő eszközt nyújthat az oligopólium kérdésének kezelésére.

29) A könyvvizsgálói piacok struktúrájának fejlesztését szem előtt tartva egyetért a meghatározott idő lejártát követő kötelező rotációval és pályáztatással? Milyen időintervallumot tart szükségesnek?

EGSZB nem támogatja a kötelező rotációt. A kötelező pályáztatást illetően lásd a 18. kérdésre adott válaszunkat.

30) Miként lehetne kezelni a négy nagy cég melletti elfoglaltságot?

Az EGSZB támogatja a „négy nagy” cég iránti mesterséges elfoglaltság valamennyi formájának, például a banki feltételeknek a megszüntetését. Tiltani kell a kizárólag a négy cég megbízására vonatkozó kötelezettséget. Az Európai Bizottság mérlegelheti olyan rendszer bevezetését, amely tanúsítja a rangsorban következő szintű könyvvizsgáló cégeknek a nagy társaságok könyvvizsgálatához szükséges szakértelmét.

31) Egyetért azzal, hogy a készenléti tervek, ideértve a végrendelet jellegűeket is, döntő fontosságúak lehetnek a rendszerkockázatok és a csőd kockázatok kezelésében?

Mind a könyvvizsgáló cégeknek, mind pedig a szabályozóknak rendelkezniük kell készenléti tervekkel. A könyvvizsgáló cégek

nemzetközi hálózatok. A legjobb stratégia az lenne, ha az esetleges csődöt igyekeznének a tagállamok szintjére korlátozni, így a hálózat többi része működőképes maradna. A végrendelet jellegű tervek minden készenléti stratégia központi elemét képezik. A lehetséges problémák korai előrejelzése megkönnyítené a készenléti tervek végrehajtását.

32) Ma is érvényesek az utóbbi két évtizedben a nagy könyvvizsgáló cégek konszolidációjának alapjául tekintett megfontolások (globális kínálat, szinergiák)? A konszolidáció visszafordítása milyen körülmények között képzelhető el?

Ahogy az a 18. kérdésre adott válaszból is kiderül, az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy bármely e téren tervezett intézkedést alapos hatásvizsgálatnak kell alávetni. Valószínű, hogy az ázsiai szuperhatalmak globális terjeszkedésével a könyvvizsgáló cégek követni fogják majd ügyfeleiket. A könyvvizsgálói piac megváltoztatásának előidézésére irányuló bármilyen kormányzati intézkedést 20 éves időkeretben kellene mérlegelni. Ezenfelül komolyan figyelembe kellene venni a nem szándékolt következmények törvényének potenciális hatását.

A visszafordítás igen nehezen képzelhető el, ám az a fontos, hogy versenyt teremtsünk a könyvvizsgálói piacon. Az EGSZB üdvözlölné, ha utalásokat tennének a tagállamok versenyhatóságaira, mindenekelőtt Németország, Hollandia és az Egyesült Királyság tekintetében. A versenyhatóságoknak a négy nagy cég valamennyi felvásárlási javaslatát körültekintően meg kell vizsgálniuk.

3.6 Az európai piac megeremtése

33) Ön szerint miként lehet a legjobb módon fokozni a könyvvizsgálói szakma gyakorlóinak határokon átnyúló mobilitását?

A jogszabályok és az alkalmazandó törvények harmonizációja jó kiindulási pont lenne. Segítséget jelenthet a nemzetközi könyvvizsgálói standardok (ISA-k) bevezetése is. A 27 tagállam adó- és jogrendszerének, valamint nyelvének különbségei kétségtelenül akadályozzák a teljes körű határokon átnyúló mobilitást.

34) Támogatja a maximális harmonizáció kombinációját a könyvvizsgálókra és könyvvizsgáló cégekre vonatkozó egységes európai útlevéllel? Ön szerint ezt a megoldást a kisebb cégekre is ki kell terjeszteni?

Igen, de nem szabad alábecsülnünk a kapcsolódó nehézségeket. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS) alapján végzett jog szerinti pénzügyi jelentéstétel területén elképzelhető egy európai könyvvizsgálói útlevél bevezetése. Ezért az arra vonatkozó döntést, hogy melyik könyvvizsgáló vagy jog szerinti könyvvizsgáló cég kaphat ilyen útlevelet, az alapján kell meghozni, hogy a könyvvizsgálói praxis képes-e, illetve fog-e IFRS pénzügyi kimutatásokat vizsgálni.

3.7 Egyszerűsítés: kis- és középvállalkozások (kkv-k) és könyvvizsgálói kkv-k

35) Előnyben részesítené, ha a kkv-k pénzügyi kimutatásai tekintetében a jog szerinti könyvvizsgálat helyett egy annál alacsonyabb szintű szolgáltatást, úgynevezett korlátozott könyvvizsgálatot vagy jog szerinti áttekintést lehetne alkalmazni? Függetlenül kell tenni az ilyen szolgáltatás alkalmazhatóságát attól, hogy a beszámolót megfelelően képesített (belső vagy külső) könyvelő készítette-e el?

A kkv-k rendkívül sokfélék és különböző méretűek. Ha a külső befektetők és/vagy fontos bankok és/vagy nagyobb ügyfelek és szállítók az értékláncuk sértetlenségéért aggódnak, igen kevés egyszerűbb megoldás javasolható. Egy önfenntartó mikroállalkozás esetében egy okleveles könyvelő munkája is elegendő lehet.

36) A kkv ügyfelek tekintetében indokolt lenne mentesítést adni a nem könyvvizsgálati szolgáltatások esetleges jövőbeni tilalma alól?

Igen, de egyelőre nem született korlátozásra vonatkozó javaslat.

37) A korlátozott könyvvizsgálat vagy jog szerinti áttekintés mellett tehermentesebbé kell tenni a belső minőségellenőrzés szabályait és a felügyeleti ellenőrzést? Tudna példát mondani ennek gyakorlati megvalósítására?

Lásd a 35. kérdést. A kisvállalkozások már jelenleg is egyszerű könyvvizsgálatot alkalmaznak.

3.8 Nemzetközi együttműködés

38) Ön szerint mely intézkedések fokozhatnák a könyvvizsgálati piac globális szereplőire vonatkozó felügyelet színvonalát a nemzetközi együttműködés révén?

A G20-csoporttal és a Pénzügyi Stabilitási Tanáccsal való együttműködés, az első és legfontosabb lépés azonban a G8-szintű együttműködés lenne, különös tekintettel az Amerikai Egyesült Államok szabályozó testületeivel kialakított szoros kapcsolatokra.

Kelt Brüsszelben, 2011. június 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON